

Forsøg med digitale eksamensopgaver i skriftlig dansk på stx

Dette dokument har to primære målgrupper:

- Dansk lærere, som skal forberede elever på forsøgseksamen maj 2011
- Skriftlige censorer, som beskikkes til at censurere forsøgsbesvarelser maj 2011

Dokumentet indeholder en sammenskrivning af tidligere udmeldinger om forsøget. Desuden bringes en række anbefalinger, som baserer sig på erfaringer fra første år med forsøget.

Prøvekonceptet i forsøget

Andet år med forsøget med digitale eksamensopgaver følger de rammer, som har været udmeldt siden de første vejledende forsøgssæt blev sendt til skolerne i efteråret 2009. Det betyder, at prøvens omfang svarer til den ordinære prøve, at prøven stilles i forlængelse af den ordinære læreplan samt at der også i forsøget skrives i genrer.

Teksten i rammen nedenfor blev udsendt til skolerne i oktober 2009 sammen med det første vejledende opgavesæt.

Prøven i skriftlig dansk i IT-forsøget er udarbejdet i forlængelse af rammerne i fagets læreplan, og prøven baserer sig på de samme genrer og fremstillingsformer, som i det ordinære prøvesæt. Der er dog med virkning fra det her fremsendte vejledende opgavesæt foretaget en enkelt justering. Genren litterær artikel har skiftet navn til analyserende artikel. Denne justering er sket under indtryk af synspunkter og holdninger i drøftelser med forsøgslærere og forsøgskommissionsmedlemmer.

Navneændringen skal sikre, at danskfaget for alvor kan profitere af muligheden for at arbejde med et bredt tekstfelt. "Litterær artikel" binder denne opgavetype til trykte fiktionstekster. Det har vist sig uhensigtsmæssigt, at man ikke kan bede eleverne om at analysere og fortolke eksempelvis en novellefilm, ligesom det ville være relevant også at kunne bede eleverne om en analyse af en politisk tale eller et uddrag af en dokumentarudsendelse. Der er således tale om en justering, som gør det muligt at få fagets tre stofområder bredere i spil.

Det skal imidlertid understreges, at der fremover i alle sæt i forsøget vil optræde en opgavetype, som svarer til den kendte litterære artikel. Her vil den eneste forskel være, at den nu hedder analyserende artikel. Der vil derudover i nogle sæt være en opgave, hvor den bredere brug af denne artikelgenre tages i anvendelse.

Det vejledende opgavesæt fastlægger rammer, inden for hvilke de kommende eksamenssæt maj og august 2010 vil optræde. Dog må man operere med en vis margin for variation, hvad angår tekstmateriale og præciserende anvisninger i opgaveformuleringerne. Variationen kan desuden bestå i, om brugen af nettet i den enkelte opgave er en mulighed eller et krav. Også antallet af opgaver kan variere. Det ligger dog fast, at der altid vil være mindst en opgave i hver af genrerne kronik, essay og analyserende artikel.

Erfaringer fra første gennemløb

10 forsøgshold fordelt på 5 skoler var til forsøgseksamen maj 2010. Undervisningsministeriet er ikke bekendt med tekniske problemer i forbindelse med prøveafholdelsen. Eksamensresultatet var en anelse højere end ved ordinær prøve – 6.4 i gennemsnit mod 6.0 ved ordinær prøve. Der er næppe anledning til at konkludere noget entydigt på baggrund af denne forskel i karaktergennemsnit, da der kan være mange forklaringer, som ikke har at gøre med prøvematerialet eller prøveformen.

Opgavesættet bestod af 1 kronikopgave, 1 essayopgave samt to analyserende artikel-opgaver. Elevernes opgavevalg faldt med godt 1/3 på kronikken og knap 1/3 på henholdsvis essayet og de to analyserende artikler.

Forsøgslærernes tilbagemeldinger tyder på, at sættet generelt blev positivt modtaget af elever og lærere.

Anbefalinger til forsøgslærerne

- Træn eleverne i kvalificeret anvendelse af internettet. Lad eksempelvis eleverne udarbejde en annoteret liste med web-sider, som de med fordel kan bruge. Det er vigtigt at understrege, at eleverne er velkomne til at anvende sider på nettet, som forudsætter et abonnement, login eller en licens. Opgaveformuleringerne vil blot aldrig *forudsætte* adgang til sådanne ressourcer.
- Træn eleverne i, hvordan de skal dokumentere deres iagttagelser, når de analyserer digitalt materiale. Der er ikke én rigtig måde at dokumentere på, men det er vigtigt, at drøftelsen har været ført med eleverne. Man kan:
  - transskribere passager fra eksempelvis en spillefilm eller en radioudsendelse
  - referere til passagen med minut- og sekundangivelser
  - indsætte skærmdumps, der dokumenterer en bestemt (frossen) scene.
- Træn eleverne i hensigtsmæssig henvisningspraksis, når de anvender materiale fra internettet. Genrerne i skriftlig dansk lægger ikke op til, at man indsætter et utal af fodnoter i en tekst. Det bryder med den intenderede kommunikationssituation. Imidlertid nødvendiggør forsøgskonceptet, at en censor (eller en skoleleder ved mistanke om snyd) har mulighed for at følge elevens referencer til sider på nettet. Det er ikke hensigtsmæssigt med lange url-adresser i besvarelsene. Det mest hensigtsmæssige er, at
  - henvisninger skrives ind i selve teksten i sammenhængende prosa (helt som ved ordinær prøve) samt at
  - denne henvisning i den digitale version af besvarelsen opmærkes som et link direkte til kilden.

Eksempel

Xx står ikke alene med sin påstand om, at Sprognævnet bærer en del af ansvaret for det sproglige forfald. I artiklen "Sprognævnet skyldig i sprogligt forfald" i [Berlingske tidende d 9/11-2010](#) konstaterer xx blandt andet: .....

Hyperlinket fører læseren direkte ind til den omtalte artikel. Samtidig er informationerne om artiklen tilstrækkelige til, at en læser også kan finde frem til teksten uden at have en digital version af elevens besvarelse. Og dette er nødvendigt, fordi det ved forsøgseksamen maj 2011 vil være valgfrit, om skolerne vælger, at eleverne udprinter eller afleverer elektronisk.

- Få skolens it-ansvarlige til at uploade tidligere forsøgssæt på skolens intranet, så eleverne er fortrolige med at hente det digitale materiale ved at følge et link. Mange elever har som bekendt ikke CD-drev på deres bærbare computer, så derfor vil de skulle hente materialet via et link. Tilsvarende skal elever, der faktisk bruger CD-skiven have afprøvet teknikken på netop den computer, som de anvender ved den afsluttende prøve.
- Mind eleverne om det absolut nødvendige i at medbringe headset!
- Tal med eleverne om snydeproblematikken. Selv om internettet er et legalt (og i nogle opgaver obligatorisk) ressourcerum, er det fortsat forbudt at kommunikere med omverdenen. Man må gerne opsøge sociale medier som eksempelvis Facebook, hvis formålet er i henhold til en opgaveformulering at undersøge kommunikationsformen eller foretage en analyse af brugerfladen. Men man må aldrig indlede eller svare på en henvendelse.
- Aftal i god tid inden terminsprøverne med ledelsen og den it-ansvarlige, hvordan de skriftlige prøver skal afvikles og på hvilken måde, eleverne skal aflevere.

Anvisninger til censorer involveret i forsøgsbesvarelser

- Læs de danskrelaterede konklusioner i følgegruppens afsluttende rapport om forsøget. Link findes nederst på siden.
- Acceptér forskellig praksis med hensyn til dokumentation i primærtekster og henvisninger til supplerende materiale fra nettet. Her må censorerne være pragmatiske, jf. udmeldingerne til forsøgslærerne ovenfor.
- Afstem forventningerne til, hvor udtømmende et tekstarbejde, man i den enkelte opgave kan forvente, efter hvor meget opgaven stiller krav om brug af internettet. Det er tidkrævende at finde relevant materiale, og det er i den forbindelse ikke ligegyldigt, om internettet er et ressourcerum (i opgaver, hvor nettet *kan* anvendes) eller et obligatorisk rum, hvor supplerende materiale skal findes og anvendes (i opgaver, hvor nettet *skal* bruges).

Spørgsmål i forlængelse af ovenstående kan rettes til fagkonsulenten (susan.mose@uvm.dk), mens henvendelser omkring deltagelse i forsøget bedes rettet til Eksamensafdelingen i Undervisningsministeriet.

Alle generelle informationer om forsøget er samlet på nedenstående side. Her findes ud over den endelige rapport også bl.a. tre rapporter, som en ekstern følgegruppe udarbejdede undervejs i forsøget.

<http://www.uvm.dk/Uddannelse/Gymnasiale%20uddannelser/Om%20gymnasiale%20uddannelser/Fokusomraader/Digitale%20eksamensopgaver.aspx>

Alle gymnasier har modtaget eksemplarer af alle de opgavesæt, der er udarbejdet i forbindelse med forsøget. Hertil hører to vejledende opgavesæt samt eksamenssættene maj 2010 og august 2010.